

Національний університет
водного господарства
та природокористування

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут права

Кафедра відновного правосуддя та
приватної детективної діяльності

07-04-25

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

Лагоднюк О.А.

“ _____ ” _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ОСНОВИ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
BASES OF PRIVATE DETAILED ACTIVITIES

(шифр і назва навчальної дисципліни)
(name of the discipline)

спеціальність all specialties NUWEE
specialt (шифр і назва спеціальності)
(code and name of the specialty)

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи приватної детективної діяльності» для студентів денної форми. Рівне: НУВГП, 2018 року, с.

Розробник: Гришко В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності
Протокол № 1 від «07» вересня 2018 року

В.о. завідувача кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності _____ Гришко В.І.

Схвалено науково-методичною радою НУВГП
Протокол № __ від «__» _____ 2018 року

Голова НМР _____ О.А. Лагоднюк

©Гришко В.І., 2018 рік
©НУВГП, 2018 рік

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни ««Основи приватної детективної діяльності» циклу загальної підготовки складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Право».

Цільове призначення програми полягає в тому, щоб максимально наблизити теоретичні знання до практичної діяльності, формування у майбутніх юристів наукового бачення сучасних проблем злочинності, озброєння вміннями оперувати кількісними та якісними характеристиками злочинності, організовувати та проводити заходи з розкриття та попередження злочинів, а також тісної взаємодії з судовими органами на основі застосування загальнонаукових методів вивчення окремих видів злочинної поведінки, особи злочинця, загального та індивідуального прогнозування тощо. Теми і зміст робочої програми курсу спрямовані на логічність і завершеність викладання основ судочинства та його зв'язку з діяльністю приватних детективів.

Міждисциплінарні зв'язки: кримінальне право та процес, адміністративне право та процес, цивільне право та процес, господарське право та процес.

Анотація

Діяльність приватних детективів представляє собою один з основних та пріоритетних напрямків охоронної діяльності в Україні. Тому курс забезпечення діяльності приватних детективів у судовому процесі при підготовці майбутніх юристів займає провідне значення.

Робоча програма спецкурсу «Основи приватної детективної діяльності» підготовлена з урахуванням типових програм для вищих навчальних закладів. Вона передбачає висвітлення основних положень науки щодо судочинства та діяльності приватних детективів та комплексних підходів до організації боротьби зі злочинністю, а також безпосереднього зв'язку з діяльністю приватних детективів. Спеціальна увага приділятиметься розгляду дискусійних питань практичної реалізації превентивної політики в Україні.

Ключові слова: детективна діяльність, детективні агенції, приватний детектив, правоохоронні органи, судовий процес, охоронна діяльність.

Abstract

The activity of private detectives is one of the main and priority areas of security activity in Ukraine. Therefore, the course of ensuring the activity of private detectives in the judicial process in the preparation of future lawyers is of paramount importance.

The work program of the special course "Fundamentals of private detective activity" is prepared on the basis of standard programs for higher education institutions. It provides for the coverage of the basic provisions of the science of law enforcement and the activities of private detectives and integrated approaches to the organization of crime control, as well as the direct link with the activities of private detectives. Special attention is paid to the discussion of disputed issues of the practical implementation of preventive policies in Ukraine.

Key words: detective activity, detective agencies, private detective, law enforcement agencies, litigation, security activities.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання

Кількість кредитів – 3		Вибіркова
Модулів – 1	Всі спеціальності НУВГП	Рік підготовки: 2- 4курс
Змістових модулів – 2		Семестр: 3-8
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Лекції – 16 год.
Загальна кількість годин – 90		Практичні- 14 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лабораторні - -год.
		Самостійна робота –60 год.
		Індивідуальні - - год.
		Вид контролю - залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 36% до 64%;

заочної форми навчання – 9 % до 91%

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Метою викладання навчальної дисципліни "Основи приватної детективної діяльності" є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців, отримання ними необхідного рівня знань, вмінь і навичок з організація приватної детективної (розшукової) діяльності в сучасних умовах.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни " Основи приватної детективної діяльності " є вивчення основних положень приватної детективної діяльності; ознайомлення з предметом, методами і тактикою здійснення окремих розшукових заходів; визначення способів отримання інформації в сучасних умовах; формування знань, умінь і закріплення навичок розв'язання практичних завдань у сфері приватної детективної діяльності, підготовки документів;

Мета та завдання дисципліни досягаються за рахунок проведення лекційних, практичних занять та самостійної роботи студентів.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент *повинен знати:*

- теоретично-методологічні основи організаційно-правових проблем взаємозв'язку діяльності приватних детективів та судочинства;
- психологію професійної діяльності спеціалістів з приватної детективної діяльності;
- психологічні основи професійної адаптації до роботи приватних детективів ;
- сутність професійної підготовки, готовності до праці в якості осіб, які готують матеріали для судів;
- загальні положення професійного становлення особистості у сфері організаційно- правового забезпечення безпеки підприємств, установ та організацій;
- кризи професійного становлення особистості та шляхи їх подолання;
- теоретичні та практичні основи застосування знань з юридичних дисциплін, форм і методів підготовка матеріал для судів та їх розгляду в судах;

уміти:

- здійснювати аналіз матеріалів, які повинні бути направлені на судовий розгляд;
- подавати допомогу для підготовки матеріал для розгляду в судах;
- забезпечувати психологічну професійну підготовку;
- формувати та використовувати комплекс методів організації підготовка матеріалів для розгляду в судах;
- на кваліфікованому рівні оцінювати стан підготовки матеріалів для розгляду в судах;

во, • володіти навичками проведення підготовки свідків та інших учасників судового засідання ;
засвоїти:

- структуру, систему судів в Україні;
- методи розгляду справ в судах першої інстанції;
- теоретико - практичні напрями діяльності у сфері забезпечення підготовки матеріалів для розгляду в судах;

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I.

Змістовний модуль 1. Організаційно-правові аспекти приватної детективної діяльності в Україні і закордоном

Тема 1. Теоретичні основи приватної детективної діяльності

1. Предмет, мета та завдання курсу
2. Поняття приватної детективної діяльності в юридичній науці

3. Історичні аспекти становлення інституту приватної детективної діяльності

4. Принципи та засоби приватної детективної діяльності

5. Особливості співвідношення приватної детективної діяльності та недержавної охоронної діяльності

Тема 2. Правові основи приватної детективної діяльності в Україні

1. Нормативно-правове регулювання приватної детективної діяльності в Україні

2. Конституційні основи приватної детективної діяльності

3. Цивільно-правові основи надання приватних детективних послуг

4. Адміністративно-правові основи приватної детективної діяльності

Тема 3. Міжнародний досвід приватної детективної діяльності.

1. Загальна характеристика світової практики здійснення приватної детективної діяльності

2. Правове регулювання приватної детективної діяльності в США

3. Правове регулювання приватної детективної діяльності у Великій Британії

4. Особливості правового регулювання приватної детективної діяльності у Німеччині

5. Особливості правового регулювання приватної детективної діяльності у Франції
6. Особливості правового регулювання приватної детективної діяльності у Іспанії
7. Особливості правового регулювання приватної детективної діяльності у Італія
8. Особливості правового регулювання приватної детективної діяльності у Республіці Кіпр

Змістовний модуль 2. Змістові особливості та перспективи приватної детективної діяльності в Україні

Тема 4. Поняття та види суб'єктів приватної детективної діяльності в Україні

1. Поняття та види суб'єктів приватної детективної діяльності
2. Правовий статус приватного детектива
3. Правовий статус об'єднань приватних детективів
4. Замовники приватних детективних послуг
5. Єдиний реєстр суб'єктів приватної детективної діяльності

Тема 5. Змістові особливості детективних послуг

1. Порядок набуття права на зайняття детективною діяльністю
2. Види детективних послуг, що можуть надаватися суб'єктами приватної детективної діяльності
3. Професійна таємниця результатів приватної детективної діяльності
4. Контроль за діяльністю суб'єктів

Тема 6. Сучасний стан та перспективи розвитку приватної детективної діяльності

1. Громадські об'єднання приватних детективів в Україні як основа розвитку приватної детективної діяльності
2. Проблемні аспекти приватної детективної діяльності та шляхи їх вирішення
3. Перспективи розвитку приватної детективної діяльності в Україні

Тема 7. Підготовка кадрів у сфері детективної діяльності

1. Суперечності підготовки приватної детективної діяльності в Україні
2. Розвиток комунікативної компетентності фахівців з приватної детективної діяльності
3. Роль психологічного контакту під час спілкування в діяльності детектива

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовний модуль 1. Організаційно-правові аспекти приватної детективної діяльності в Україні і закордоном						
Тема 1. Теоретичні основи приватної детективної діяльності	12	2	2			8
Тема 2. Правові основи приватної детективної діяльності в Україні	12	2	2			8
Тема 3. Міжнародний досвід приватної детективної діяльності.	14	4	2			8
Всього за змістовим модулем 1.	38	8	6			24
Змістовний модуль 2. Змістові особливості та перспективи приватної детективної діяльності в Україні						
Тема 4. Поняття та види суб'єктів приватної детективної діяльності в Україні	13	2	2			9
Тема 5. Змістові особливості детективних послуг	13	2	2			9

Тема 6. Сучасний стан та перспективи розвитку приватної детективної діяльності	13	2	2			9
Тема 7. Підготовка кадрів у сфері детективної діяльності	13	2	2			9
Разом змістовий модуль 2.	52	8	8			36
Всього годин	90	16	14			60

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	К-сть годин
		Денна форма
1	Теоретичні основи приватної детективної діяльності	2
2	Правові основи приватної детективної діяльності в Україні	2
3	Міжнародний досвід приватної детективної діяльності.	2
4	Поняття та види суб'єктів приватної детективної діяльності в Україні	2
5	Змістові особливості детективних послуг	2
6.	Сучасний стан та перспективи розвитку приватної детективної діяльності	2
7.	Підготовка кадрів у сфері детективної діяльності	2
	Всього	14

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	К-сть годин
		Денна форма
1	Теоретичні основи приватної детективної діяльності	8
2.	Правові основи приватної детективної діяльності в Україні	8

3.	Міжнародний досвід приватної детективної діяльності.	8
4.	Поняття та види суб'єктів приватної детективної діяльності в Україні	9
5.	Змістові особливості детективних послуг	9
6.	Сучасний стан та перспективи розвитку приватної детективної діяльності	9
7.	Підготовка кадрів у сфері детективної діяльності	9
	Всього	60

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Науковими та методичними основами викладання дисципліни «Основи приватної детективної діяльності» є системний підхід. Методологія вивчення дисципліни і оцінювання знань слухачів заснована на індивідуально-диференційованому навчанні.

Контроль за рівнем засвоєнням знань здійснюється шляхом застосування різних форм опитування, написання контрольних робіт на семінарських заняттях, проведення модульного контролю, складання іспит.

При виставленні оцінок (балів) враховуються, насамперед, знання, розуміння й уміння аналізувати конкретні ідеї.

Під час вивчення дисципліни буде проводитись:

Основними методами навчання є:

1. лекції;
2. практичні завдання;
3. наукова робота;
4. самостійна робота;
5. тренінги;
6. ситуаційні завдання.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 100 балів. Основними методами оцінювання є:

1. аналіз усних відповідей;
2. виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

Національний університет

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота							Всього
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
14	14	16	14	14	14	14	100
100							

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національної шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

07-04-2 Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Правові аспекти забезпечення діяльності приватних детективів» для усіх студентів НУВГП денної форми навчання / В. І. Гришко – Рівне: НУВГП, 2018.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30, ст.141. (зі змінами та доповненнями станом на 12.04.2012 р.).

закони:

1. *Кримінальний кодекс України*. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 2341-III.

2. *Цивільний кодекс України*. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 435-IV.

3. *Кримінальний процесуальний кодекс України*. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 4651-VI.

4. Про оперативно-розшукову діяльність: *Закон України* від 18 лютого 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2135-12

5. Про транспорт: *Закон України* від 10 листопада 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 232-94.

6. Про перевезення небезпечних вантажів: *Закон України* від 06 квітня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 1644-III.

7. Про захист тварин від жорстокого поводження: *Закон України* від 21 лютого 2006 року. *Відомості Верховної Ради України*. № 3447-IV.

8. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: *Закон України* від 05 квітня 2007 року. *Відомості Верховної Ради України*. № 877-V.

9. Про охоронну діяльність: *Закон України* від 23 березня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 4616-VI.

10. Про ліцензування видів господарської діяльності: *Закон України* від 02 березня 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. № 222-VIII.

11. Про національну поліцію: *Закон України* від 02 липня 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 580-VIII.

12. Про приватну детективну (розшукову) діяльність: Проект Закону України. 2016.

підзаконні акти:

13. *Про заходи* щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності // *Постанова Кабінету Міністрів України* від 10.08.1993 № 615.

14. *Про затвердження Умов охорони небезпечних і цінних вантажів під час їх перевезення автомобільним транспортом та переліку таких вантажів* // *Постанова Кабінету Міністрів України* від

15. *Про затвердження переліку спеціальних засобів, придбання, зберігання та використання яких здійснюється суб'єктами охоронної діяльності* // Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2013 № 97.

16. *Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення* // Постанова КМ України від 04.03.2015 № 83.

17. *Питання забезпечення охорони об'єктів державної та інших форм власності* // Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 937.

18. *Про затвердження Ліцензійних умов провадження охоронної діяльності* // Постанова Кабінету Міністрів України від 18.11.2015 № 960.

19. *Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні* // Наказ МінТранс України від 14.10.1997 № 363.

20. *Про затвердження Інструкції з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей банків в Україні* // Постанова Національного Банку України від 31.03.2017 № 29.

21. *Про затвердження Інструкції з організації службової кінології в Національній гвардії України* // Наказ МВС України від 05.08.2014 № 772.

22. *Про затвердження Критеріїв, відповідно до яких об'єкти включаються до переліку окремих особливо важливих об'єктів* // Наказ МВС від 01.09.2015 № 1053.

23. *Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України* // Наказ МВС від 01.11.2016 № 1145.

24. *Про організацію охорони майна фізичних і юридичних осіб органами та підрозділами поліції охорони за допомогою засобів охоронного призначення* // Наказ МВС від 23.06.2017 № 533.

25. *Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів* // Наказ МВС від 07.07.2017 № 577.

Підручники та навчальні посібники:

1. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Детективна діяльність: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002. – 296 с.

2. Бузало М.П., Денисов С.Ф., Кириченко О.В. Детективна діяльність: Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.

3. Детективна діяльність. Загальна та Особлива частини: За редакцією Голіни В.В. Підручник. –2-ге видання, перероблене і доповнене. – Харків: Право, 2009. – 288 с.
4. Детективна діяльність: Навчально-методичний посібник. За заг. ред. Джузи О.М. – Київ: Атіка, 2015. – 316 с.
5. Закалюк А.П. Курс сучасної української детективної діяльності: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – К.: Ін Юре, 2007. – 424 с.
6. Закалюк А.П. Курс сучасної української детективної діяльності: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 2. Кримінологічна характеристика та запобігання вчинення окремих видів злочинів. – К.: Ін Юре, 2007. – 705 с.
7. Закалюк А.П. Курс сучасної української детективної діяльності: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 3. Практична детективна діяльність. – К.: Ін Юре, 2008. – 317 с.
8. Зелінский А.Ф. Детективна діяльність: Курс лекцій. – Харьков. – 1996. – 175 с.
9. Іванов Ю.Ф. Детективна діяльність: Навч. посіб. / Ю.Ф.Іванов, О.М.Джуза. МВС України, НАВСУ. – К.: Вид-во Паливода А.В., 2006. – 261 с.
10. Іванов Ю. Ф. Детективна діяльність : Навчальний посібник. Видання 2-ге, доповнене та перероблене. – Київ: Вид-во Паливода А.В., 2008. – 292 с.
11. Коваленко О.И., Филонов В.П. – Курс лекцій по кримінологии и профилактике преступности. – Донецк, 1995. – 591 с.
12. Детективна діяльність і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х частинах. Особлива частина (Александров Ю.В., Гаврилишин А.П., Джуза О.М. та ін.) – Київ. – Українська академія внутрішніх справ, 2000.
13. Детективна діяльність: Загальна та Особлива частини / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, О.В. Лисодед; За ред. І.М. Даньшина. – Харків: Право, 2003. – 352 с.
14. Детективна діяльність: Навч.-метод. посіб. / С.І. Нежурбіда, А.В.Шевчук, Г.П. Жаровська та ін. – Чернівці: Рута, 2004. – 79 с.
15. Детективна діяльність: Навч. посіб. / О.М.Джуза, В.В.Василевич, Ю.Ф.Іванов та ін. / За заг. ред. О.М.Джузи. – К.: Прецедент, 2004. – 207 с.
16. Кальман А.Г., Христин І.А. Краткий словарь кримінологического-статистических терминов. – Харьков, 1998. – 48 с.

17. Курило В.І., Михайлов О.Є., Яра О.С. Детективна діяльність: Загальна частина. Курс лекцій: Навчальний посібник. – Київ: Кондор, 2006. – 192 с.

18. Курс детективної діяльності: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 480 с.

19. Янович Р.М. Детективна діяльність: Конспект лекцій / Р.М.Янович, І.О.Єсип та ін. Львівський держ. ун-т вн. справ. – Львів, 2014. – 144 с.

20. Нізенко Е.І., Заросило В.О., Пригунов П.Я., Литвиненко В.І., Лужанський М.В. Організаційно-правове забезпечення діяльності приватних детективів в Україні. Курс лекцій. – Навчальний посібник – К. 2015. – МП Леся. – 191 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.zakon.rada.gov.ua

2. Сайт нормативно-правових документів Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua

3. Офіційний сайт Верховного Суду України. URL: www.scourt.gov.ua

4. Офіційний сайт представництва Президента України. URL: www.president.gov.ua

5. Офіційний сайт Міністерства Юстиції України. URL: www.gdo.kiev.ua

6. Офіційний сайт Вищої ради юстиції України. URL: www.vru.gov.ua

7. Газета "Урядовий кур'єр". URL: www.ukcc.com.ua

8. Газета "Юридична практика". URL: www.practix.com

9. Обговорення правових питань "LIGA ONLINE". URL: www.liga.kiev.ua

10. Юридичний сайт "ЮРИСТ". URL: www.urist.com.ua

11. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbu.gov.ua

12. Національна Парламентська бібліотека України. URL: www.nplu.kiev.ua

13. Бібліотека ім. Лесі Українки. URL: www.lucl.lucl.kiev.ua

14. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: www.korolenko.kharkov.com

15. Електронний каталог Рівненської державної обласної бібліотеки. URL: www.libr.rv.ua

16. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А. Тімірязєва. URL: www.library.vinnitsa.com